

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver	side	2
Program for årsmødet 2003	side	3
Nyt fra hovedbestyrelsen	side	4
Skovlygård	side	6
Slægtsgården Årslevgård	side	8
Sognesparekaserne i Danmark	side	11
Fra Røde Kro Kommune	side	12
Den røde Godsejer	side	13
Nye medlemmer - Nyt fra kredsene ..	side	14
Tilmeldingsblanket	side	15
Bosjökloster	side	16

Tidsskrift for
 Dansk Slægtsgaardsforening

Februar-marts 2003

Nr. 362 - 59. årgang

Skovlygård i Tåstrup mellem Ringsted og Roskilde har i år været i samme slægt i 200 år.

Gården ejes af 6. generation, der har etableret økologisk gårdbutik.

På billedet ses tre generationer: ældst er Aase og Hans Due Andersen, mellemgenerationen, de nuværende ejere, Kirsten og Anders Due-Andersen samt deres børn Thomas, Marie og Morten.

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Kasserer og sekretær:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.
Postgiro nr. 8 08 31 42.
E-mail: imhan@post.tele.dk

Ejendomskonsulenter:

Anders Frederiksen,
Randersvej 99, 9500 Hobro,
tlf. 98 52 25 62, fax 98 52 25 64

Michael Munthe Fog,
Ingemannsvej 61, 4200 Slagelse,
tlf. 58 56 74 41, fax 58 56 74 45

Hovedbestyrelsen:

Formand:

Carl Martin Christensen,
»Kaaregaard«, Badstrupvej 39,
Badstrup, 5485 Skamby,
tlf./fax 64 85 11 74
E-mail: carlmartin@kaaregaard.dk

Næstformand:

A.C. Winther Hansen,
»Trillbakkegaard«,
Korsbjergvej 3, Grydsted,
9240 Nibe, tlf./fax 98 35 16 03
(Formand: Bladudvalget
og Himmerlandskreds)

Olv Føns Knudsen,
Ribevej 88, Ødsted, 7100 Vejle,
tlf. 75 86 50 29
(Formand: Vejle Amt)

(Ovennævnte tre udgør
hovedbestyrelsens
forretningsudvalg).

Signe Jensen,
Gadekærvej 5, Freerslev,
3400 Hillerød
tlf. 48 26 51 10
(Formand: Nordsjællandskreds)

Mogens Frigaard,
»Frigård«, Yppernemøllevej 10,
Nyker, 3700 Rønne, tlf. 56 96 30 02
(Formand: Bornholmkreds)

Vagn Juel Jørgensen,
»Grønlandsgården«,
Øllemosevej 4, Flakkebjerg,
4261 Dalmose
tlf. 58 18 61 11
(Formand: Vestsjællandskreds)

Marie Hansen,
Månebakken 3, Dalby
46490 Haslev,
tlf. 56 71 37 92,
(Formand: Sjælland Syd)

Mogens Høge Hansen
»Hjørnegård«, Lundbyvej 25, Ønslev
4863 Eskilstrup
tlf. 54 45 46 25

Jens Peter Skov Jensen,
»Hobygaard«, Hobyvej 37
4983 Dannemare
tlf./fax 54 94 41 63
E-mail: inge.skafte@edb.dk
(Formand: Lolland/Falster kreds)

Karen Jacobsen
»Østerbygård«
Melbyvej 2
5610 Assens, tlf. 64 71 23 60
(Formand: Fynskreds)

Elise Jensen,
»Højtoftgård«, Gammelbyvej 40,
6100 Haderslev, tlf. 74 56 63 16
(Formand: Haderslevkreds)

Chr. A. Krog
Majbøllevej 27,
6470 Sydals,
tlf. 74 41 53 12
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Grethe Plagborg,
Lindevej 4, 7200 Grindsted,
tlf. 75 32 04 12
(Formand: Ribe Amt)

Else Christa Bollerup Nielsen,
Skrumsgaard Hovedgaard
Skrumsgærvej 1, Sønder Bork,
6893 Hemmet, tlf. 75 28 00 12

Agnethe Stampe
»Ny Vastrup«,
Hovervej 105, Hover,
6971 Spjald
tlf. 97 34 80 22
(Formand: Ringkøbing Amt)

Knud Høstgaard Møller,
Lærkevej 34,
Balling, 7860 Spøttrup
tlf. 97 56 40 71

Henry Slemming,
Hammelevvej 18, Hammelev,
8500 Grenå
tlf. 86 32 01 99
(Formand: Arkivudvalg)

Jens Skytte,
»Aldrupgaard«
Aldrupvej 3, 8860 Ulstrup
tlf. 86 46 35 14, fax 86 46 45 21
(Formand: Midtjysk kreds)

Niels Thyboe
Kirkemosegård
Hastrupvej 3, 8981 Spentrup
tlf. 86 47 70 29
(Formand: Århus Amt)

Frants Wetche
»Hvanstrup«
Hornumvej 105
9640 Farsø, tlf. 98 66 30 01

Poul Frederiksen
»Snæverholt«
Dybvadvej 81, Hellum
9740 Jerslev
tlf. 98 83 40 28
(Formand: Vendsysselkreds)

Formanden skriver:

Medio februar, med behageligt vintervejr med solskinsdage ind imellem. Det er dejligt, og jeg er vokset fra den alder, hvor jeg ønsker store mængder sne.

Det store verdensbillede står i krigens tegn. Skal den frie verden gå ind for at stoppe en af verdens diktatorer, eller skal vi alle vente på, at denne diktator angriber den frie verden?

Der er ingen, der ønsker denne krig, men er man parat til at se alternativet i øjnene? Store grupper i den danske befolkning har en fast overbevisning om, at hvis USA indtager et standpunkt for at forsvare bl. andet Europa, ja så må vi nok hellere være imod. Denne holdning rækker langt ind i de borgerlige partier.

Jeg spørger mig selv, hvordan verden havde set ud i dag, hvis nogle politiske ledere havde taget et initiativ i 30-erne for at stoppe Hitlers Tyskland?

Man andres, når man i disse dage hører den tyske kansler oplade sin røst.

Skal den frie verden finde sig i, at Nordkorea udsulter sin befolkning, for at kunne skaffe midler til at udvikle langt-rækkende raketter og atomvåben?

Lad os håbe, at presset fra FN vil afvæbne Irak, så krigen kan undgås, men det virker ikke rart, når danske medlemmer af EU-parlamentet føler sig kaldet til at rejse til Irak, for dermed at blåstemple diktatorens politik.

Den teknologiske udvikling har gjort, at verden er blevet lille, og alt, hvad der sker i international politik berører os alle, og vi bliver nødt til at forholde os til udviklingen.

Dette nummer af Slægtsgården indeholder programmet for vort årsmøde på Bornholm, og vore værter har gjort et flot stykke forberedende arbejde, så der venter os store oplevelser.

Jeg håber at mange af vore medlemmer rundt i landet vil tage imod invitationen, og opleve Bornholm i forsommerens fulde pragt.

Som det fremgår af programmet, er der flere muligheder for bustransport til øen, men der vil naturligvis også være mulighed for at kombinere årsmødet med et ferieophold midt i Østersøen.

På gensyn! Hermed en vinterhilsen fra Kaaregaard
Carl Martin Christensen

Slægtsgaardsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning,
tlf. 86 48 48 16, fax 86 48 41 82

E-mail:
arkiv.slaegtsgaardsforeningen.dk
Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

Der er gratis adgang til arkivet, hvis man siger i porten, at man skal på arkivet.

Arkivarer:
Ejgil Overby, »Klausholm«,
Ansvej 12, 8620 Kjellerup,
tlf. 86 88 62 66

Helge Sørensen,
Enghavevej 6, Årslev
9800 Randers
tlf. 86 49 13 40

Ulrich Alster Klug, Krogebjergvej 94,
2720 Vanløse, tlf. 38 76 11 76
og 24 63 97 81 (med telefonsvarer)
Træffes bedst mandag-fredag
kl. 7.30 - 8.00.
E-mail: dannebrog@post.tele.dk

Redaktion:

Ole G. Nielsen, Mølletoftegård,
Skælskør Landevej 83, Lundforlund,
4200 Slagelse.
Tlf./Fax 58 58 40 16.
OleGN@mail.tele.dk

Nr. 362 udkommer omkring
den 20. april 2003. Stof til dette
nummer skal være hos redaktøren
inden den 20. marts 2003.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: Korsør Bogtrykkeri
4220 Korsør, tlf./fax 58 37 79 43

Program for årsmødet 2003

Lørdag den 24. maj 2003

- Kl. 09.15 Busserne afgår fra Strandhotellet, Strandpromenaden 7, Allinge.
 Kl. 10.00 Besøg på Melstedgård, hvor vi skal være med til at åbne slægtsgårdsudstillingen.
 Kl. 11.15 Afgang.
 Kl. 12.00 Besøg hos Grethe og Poul Ancher Hansen på Stensebygård. Her vil der blive sandwich og øl eller vand.
 Kl. 13.15 Afgang.
 Kl. 14.00 Årsmødet åbnes officielt i Åkirkebyhallerne, Grønningen 3, 3730 Åkirkeby.
 Kl. 15.15 Kaffe
 Kl. 16.00 Afgang
 Kl. 18.00 Festmiddag på Strandhotellet.

Dagsorden for årsmødet:

1. Sang og velkomst.
2. Valg af dirigent.
3. Formanden aflægger beretning.
4. Formanden for Slægtsgårdsarkivet aflægger beretning.
5. Formanden for bladudvalget aflægger beretning.
6. Beretningerne drøftes.
7. Fremlæggelse af regnskab og budget.
8. Valg.
På valg er: Carl Martin Christensen, Mogens Huges Hansen og Frantz Wetche.
9. Valg af revisor.
10. Mødested for årsmøderne 2004 og 2005.
11. Eventuelt.

Søndag den 25. maj 2003.

- Kl. 8.15 Jyllandsbusserne afgår fra Strandhotellet og vender ikke tilbage hertil.
 Kl. 8.30 Lokalbusserne afgår fra Hotel Griffen, Kredsen 1, Rønne, og vender tilbage hertil til frokost.
 Kl. 9.00 Morgenandagt i Nyker kirke.
 Kl. 9.45 Forlader vi kirken.
 Kl. 10.00 Besøger vi Helen og Mogens Frigaard på Frigaard.
 Kl. 11.00 Afgang fra Frigaard.
 Kl. 11.30 Besøg i Vang stenbrud, hvor Verner Olsen vil fortælle og vise rundt.
 Kl. 13.30 Frokost på hotel Griffen i Rønne med udsigt over havet.
 Kl. 15.00 Sluttes årsmødet og Jyllandsbusserne kører til færgen.

Årsmøde 2003 og fortur

Årsmødet på Bornholm vil ikke helt følge det vante program.

Vi har valgt at lave 2 busture med start fra Jylland. Den ene bustur, som begynder onsdag den 21. maj, er en udvidet

fortur, hvor vi ser Bornholms seværdigheder. Den anden bustur, som begynder fredag den 23. maj er blot direkte transport. Begge busser vil returnere søndag eftermiddag så de fleste kan være hjemme inden midnat.

Udflugten, som plejer at være søndag formiddag og eftermiddag er erstattet af udflugter lørdag formiddag og søndag formiddag.

Selvfølger man også velkommen til at køre selv og deltage i de forskellige arrangementer - og selvfølgelig skal bornholmerne også være med. For at få det hele tilrettelagt er det nødvendigt med tilmelding tidligere end vi plejer, hvilket også fremgår af tilmeldingsblanketten side 15.

Forturen

På forturen vil vi efter en kort pause ved Skånegården fortsætte til Bosjökloster i Ringsøen. Her serveres frokosten og godsejer Tord greve Bonde af Björnö viser rundt. Turen fortsætter til Ystad, hvorfra vi skal med båden til Rønne.

Programmet torsdag og fredag tilrettelægges afhængig af vejret, så vi ser de største seværdigheder på Bornholm. Er der ønsket om det, kan en gruppe tage til Christiansø. Frokosten den ene dag forsøges henlagt til et røgeri, hvor vi kan smække os i nyrøgede sild.

Fredag aften, når den anden bus kommer, vil vi sammen besøge Hammershus Ruin.

Læs artiklen om Bosjökloster på side 16

Mødeudgifter.

Lørdag.

Formiddag: Museums - og gårdbesøg med sandwich og øl/vand 55 kr.

Eftermiddagskaffe i Aakirkeby-Hallerne (kaffe med kringler) 39 kr.

Festmiddag på Strandhotellet (tre retter, incl. 1 glas hvidvin og kaffe) 300 kr. Fællesudgifter, lørdag, (musik, tryksager, porto m.m.) 50 kr. I alt 350 kr.

Søndag.

Frokost på Hotel Griffen (buffet) kr. 150, excl. drikkevarer. Fællesudgifter, søndag, 25 kr. I alt 175 kr

Overnatning.

Der er overnatning på Strandhotellet og det nærliggende Hotel Romantik i Allinge.

Eventuelle afbud bedes meddelt sekretæren hurtigst muligt for at regning for ubenyttet værelse kan undgås.

Fredag - søndag.

Dobbeltværelse med bad, morgenmad og middag fredag aften 580 kr pr. person. Tillæg for enkeltværelse 250 kr.

Lørdag - søndag

Dobbeltværelse med bad og morgenmad 290 kr pr. person. Tillæg forenkeltværelse 125 kr.

Busudflugter.

Der vil blive arrangeret buskørsel til udflugterne lørdag og søndag, og det anbefales at tage bussen, da lokale folk vil fortælle om, hvad der passerer.

Lørdag

Bussen kører til og fra Strandhotellet i Allinge, afgang kl. 9.15. Pris 100 kr.

Søndag

Bussen kører fra og til Hotel Griffen, Kredsen 1, Rønne, afgang kl. 8.30. Bilerne kan parkeres ved Hotel Griffen. Pris 70 kr.

Bus fra Jylland, Fyn og Sjælland

Opsamlingsstederne er fortrinsvis på gårde, hvor bilerne kan parkeres på gårdspladsen. Busserne kører kun, hvis der er tilstrækkelig mange deltagere.

Det bedes anført på tilmeldingen, hvor man helst vil stige på, så laver vi en opsamlings/køreplan som passer til behovet. Nøjagtigt mødested og tidspunkt meddeles senere.

Bus fra Jylland, Fyn og Sjælland onsdag morgen.

Pris 3200 kr. pr. person. Tillæg for enkeltværelse 500 kr.

Prisen omfatter: Alle ovenstående mødeudgifter, overnatninger og udflugter. Frokost incl. drikkevarer samt entre i Sverige.

Udflugter torsdag og fredag på Bornholm excl. frokoster og entreer. Evt. tur til Christiansø betales særskilt.

Bus fra Jylland, Fyn og Sjælland fredag morgen.

Pris 2100 kr. pr. person. Tillæg for enkeltværelse 250 kr.

Prisen omfatter: Alle ovenstående mødeudgifter, overnatninger og udflugter, men ikke frokost fredag

Tilmeldingsblanket side 15

(Indsendt venligst snarest muligt)

Nyt fra hovedbestyrelsen

Dansk Slægtsgårdsforenings hovedbestyrelse afholdt sit vintermøde den 18. februar i Landbrugets mødelokaler i København.

Landsformanden, Carl Martin Christensen, indledte med at omtale lidt korrespondance, og orienterede derefter om "malkekoneprojektet". Han sagde:

Malkekoneprojektet er stadig i støbeskeen. Bladudvalget har tilrettelagt de næste møder således, at vi aflægger besøg hos de kunstnere, som vi har kontakt med.

Der var enighed om, at figuren skal laves i sten.

Når vi har styr på omkostningerne og på udformningen vil vi rette henvendelse til Arla, De danske Kvægavlforeninger og De danske Slagterier for at få dem til at gå med ind i projektet.

Vi regner med at have klarhed over omkostninger m.m. til oktobermødet.

Landboretsskulent Michael Munthe Fog havde et indlæg om fusionen Dansk Landbrug og om den nye landbrugslov. (Se omstående.)

Man diskuterede efterfølgende bl.a. om der stadig vil være unge landmænd, der tør investere i landbrug, når det efterhånden koster 40 - 50 mill kr.

Til spørgsmålet om vi kan beholde selvejet er svaret ja, men måske skal staldene finansieres på anden måde.

Der arbejdes meget med gyllesepareringsanlæg, så man måske kan slippe for kravet om egen jord til udspredding. Dermed kan prisstigningerne på jord måske bremses.

Sekretær og kasserer, Inger M. Hansen, oplyste at medlems-tilbagegangen i 2002 havde været på 6 medlemmer.

Der var et overskud på 19.000 i 2002 mod et budgeteret underskud på 13.000. Bl. a. er der indgået flere kontingenter end budgetteret.

Fra Slægtsgårdsarkivet oplystes, at der sker stadig meget på arkivet, især er der mange henvendelser på e-mail.

Der har været nogle problemer med slægtsgårdsudstillingen, der skal til Bornholm til sommer, men de er klaret.

Helge Sørensen vil lave nye plancher, som er plasticlamineret. Der laves nu ialt 3 sæt, så man har noget på lager, hvis andre ønsker udstillingen.

Arkivet har modtaget mange arkivalier fra bl.a. Tove Mathiasen og fra Salomon Frifelts bo. Arkivet har udlånt materiale til Post- og Telegrafmuseet, som har haft en udstilling om Peter Faber. Dette er nu kommet retur sammen med en bog om Peter Faber og Mathilde Fenger, som har været udstillingens katalog.

Til maj er det 10 år siden arkivet flyttede ind på Gl.Estrup. Det blev aftalt at arkivet i den anledning afholder en reception, bl.a. for venner og samarbejdspartnere.

Alle medlemmer af Slægtsgårdsforeningen er velkomne.

I redaktørens fravær orienterede formanden for bladudvalget, A. C. Winther Hansen, om indholdet af de kommende blade, og meddelte, at det blad der nu kommer, nr. 362, er blad nr. 100, som nuværende redaktør står for. Dette markeres fra trykkeriets side med farve på for- og bagside.

Inger M. Hansen fra Slægtsgårdsforeningens Rejseudvalg oplyste, at turen til Norge er udsolgt, men der er kun en kort venteliste, om nogen vil tage chancen.

Om årsmødet på Bornholm kunne det oplyses, at alt er tilrettelagt og tilmeldingsblanket samt program m.v. bringes i februarnummeret.

Fynboerne er langt fremme med tilrettelæggelsen af årsmødet for 2004, hvor mødet henlægges til Dalum landbrugsskole.

Lørdag formiddag skal vi besøge Vedstrup teglværk og veterarbilmuseum. Morgenandagt søndag i Domkirken i Odense og derefter tur til Østergård og Broholm slot.

Dato: 22. og 23. maj.

Himmerlandskredsen er vært i 2005, og A.C. Winther Hansen har kontrakt med Rønbjerg feriecenter ved Løgstør. Vejle amt vil gerne være vært i 2006, Vestsjælland i 2007 og Ringkøbing i 2008.

Hovedbestyrelsesmødet sluttet med orientering fra de enkelte kredse.

Michael Munthe Fog's indlæg

Fusionen mellem Dansk Familielandbrug og Landboforeningerne trådte i kraft 1. januar 2003.

Mange landmænd spørger sig selv og os i rådgivningen om, hvad der nu skal ske?

Nogle tror at lokalforeningerne i både Familielandbruget og Landboforeningerne skal sammenlægges og rådgivningskontorerne rundt omkring skal nedlægges.

Dette er ikke tilfældet. De lokale foreninger og rådgivningskontorer fortsætter som hidtil.

De lokale regionale landboforeninger fortsætter som tidligere på samme måde som Familielandbrugets foreninger.

De vil stadig, hver for sig, tage sig af lokale forhold, hvor landbrugets interesser er truet, og fremføre egne synspunkter.

Dog vil man fremover se en større grad af samarbejde og samordning, hvor synspunkterne er sammenfaldende.

Heldigvis er de to tidligere foreninger enige i langt de fleste ting, og de vil nu fremover blive fremført i fællesskab.

Kunsten er at give rum for hinanden, således at det ikke altid er den samme foreningsformand der fører sig frem.

På rådgivningskontorerne har der været stillet spørgsmål om Landboforeningernes og Familielandbrugets kontorer skal sammenlægges.

Det skal de ikke.

Landboforeningernes og Familielandbrugets rådgivningskontorer hører nu fremover under den samme politiske paraply "Dansk Landbrug", men der vil stadig være en sund konkurrence om rådgivningen til landmændene.

Der skal være noget at vælge imellem. Er man ikke tilfreds med det ene sted, er der altid mulighed for at gå det andet sted hen - eller til private rådgivere. Konkurrence er sundt og en god liberal tankegang.

I sidste ende er det landmanden der bestemmer, hvilket rådgivningskontor der skal fortsætte.

Det er med rådgivningen som med naturen, det er kun de stærkeste der overlever.

Sekretariatene for Landboforeningerne og Dansk Familielandbrug bliver omstruktureret og samlet på Axelborg. Der bliver lavet en flad struktur i organisationen. De nuværende afdelinger bliver afskaffet og i stedet bliver der opbygget 10 mindre fagsektioner, hvor især tre områder får stor prioritet.

Det er Natur- og infoområdet, analyseberedskabet og serviceringen af de lokale og regionale foreninger.

Det samlede sekretariat bliver på ca. 50 medarbejdere.

På Landbrugets Rådgivningscenter i Skejby er der foretaget en sammenlægning af de to hidtidige landsudvalg og landsudvalget for driftsøkonomi. Her er der også sket en omorganisering så der kommer en mere flad struktur.

I forbindelse med fusionen mellem Landboforeningerne og

Dansk Familielandbrug blev der kastet mange bolde op i luften, nogle er blevet grebet og har givet ændringer i organisationens strukturer. Andre er blevet i luften, herunder Familielandbrugets vetoret i vigtige spørgsmål. Kun fremtiden vil vise, om de andre bolde bliver grebet eller om de falder til jorden.

Om landbrugsloven

Der skal foretages en revision af landbrugslovene. I den forbindelse har fødevarerministeren nedsat et embedsmandsudvalg.

Det er ministeren der bestemmer, hvem der skal sidde i udvalget. Til forskel fra tidligere har Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Amtsrådsforeningen fået sæde i embedsmandsudvalget, som skal forberede en revision af landbrugsloven.

Embedsmandsgruppen skal give anvisninger på, hvordan reglerne kan forenkles og landbrugslovene målrettes.

Men - uddannelsesskrav, bopælspligt og selveje vil stadigvæk være det bærende element i landbrugsloven.

Det bliver nu spændende at læse, hvilke anvisninger udvalget kommer med til ministeren.

Inger M. Hansen

Dødsfald

Else-Margrethe Ransy, tidligere leder af Dansk Slægtsgårdsarkiv døde den 17. februar 94 år.

Fry Ransy var indtil pensionsalderen ansat på Dansk Folkemindesamling. Hun huskes for sit betydelige arbejde med det store værk om dobbeltmorderen Ole Pedersen Kollerød »Min Historie«. I 1979 gik fru Ransy på pension og overgik til Dansk Slægtsgårdsarkiv, da det endnu var i København. Efter arkivet flyttede til Ringsted forblev hun ved arkivet.

Bag fru Ransys beskedne væsen var et klart overblik og et samvittighedsfuldt menneske, der ville det bedste for både arkivet og dets brugere.

Fru Ransy var leder af Slægtsgårdsarkivet, da det i 1993 flyttede til Jylland, og hun var med til at indrette de ny lokaler. Derefter trådte hun tilbage, men i de følgende år foretog hun fortsat folketællingsundersøgelserne.

Æret vær Else-Margrethe Ransys minde.

*Henry Stemming,
formand for arkivudvalget*

Skovlygård på Midtsjælland

Lige op ad den gamle hovedvej og tæt ved grænsen mellem Vestsjællands Amt og Roskilde Amt ligger Skovlygård, der har matr. nr. 3a af Tåstrup, Jystrup sogn. Det er i Ringsted Kommune.

Tåstrup blev udskiftet i 1798 og Skovlygård, der dengang var en krogård fik tillagt 136 tdr. land. En del af jorden var skovbevokset, moser og sumpe optog også et areal, så der ventede et omfattende arbejde med rydning og grøftning.

Bidstrup Gods.

Trods Tåstrups nære beliggenhed mellem Skjoldnæsholm og Svendstrup, var tilhørsforholdet dog i lighed med de store skovarealer nord for byen knyttet til Bidstrup Gods ved Roskilde, som oprindeligt var kongelig ejendom.

Efter fredsslutningen med svenskerne i 1659 overlod kong Frederik den Tredje godset til Staden København, som tak til byens borgere for udvist mod og taperhed under stormen på hovedstaden i 1658.

Vejen

Nu ligger Skovlygård ved den gamle hovedvej, men den oprindelige vej havde et forløb lidt længere mod vest gennem en landsby, som blev opløst efter udskiftningen.

Den gamle alfarvej over Sjælland blev benyttet af alle. Ikke bare af hestekøretøjer, gående og ridende, men også til drift af kvægflokkene.

Fra 1778 til 1791 anlagdes hovedvejen fra Roskilde til Korsør. Og denne vej kom senere til at skære gennem den mark, som den gamle krogård fik ved udskiftningen.

Krogården

Krogården i Tåstrup lå mellem de to eksisterende kroer: Overdrevskroen og Osted Kro.

Højst sandsynligt begyndte Tåstrup kro som overnattingssted for enkelte vejfarende. Senere viste det sig, at der var gode muligheder for hvilepladser i flere små vænger ved gården for heste og kvæg, som blev drevet på vejen.

Kroen havde ikke noget privilegium, men den havde god søgning. I en indberetning til Sorø Amt fra 1734 blev der om Tåstrup Kro nævnt, at stedet er meget nyttigt og "i særdeleshed ved nattetide når rejsende ej kunne fremkomme". Denne bemærkning har relation til, at de nærliggende skovstrækninger på den videre vej mod Ringsted, var velkendte som områder, hvor der var opholdssteder for røvere, der plyndrede de rejsende, hvis de vovede at passere stedet efter mørkets frembrud. Dette i forbindelse med det åbenbart dårlige vejstykke mellem Osted og Ringsted gjorde, at der på dette tidspunkt syntes at være god grund til et kroophold i Tåstrup.

Kort før jul 1751 nedbrændte krogården, og den daværende kromand, Mathias Møller, var en ældre mand, som ikke orkede at forestå genopbyggelsen af gården.

Det var stadig en fæstegård under Bidstrup Gods, og i foråret 1752 afholdtes en retlig auktion (licitation) på Bidstrupgård for opbygning af gården, og ifølge den blev opbygningen og det videre fæste af gården tilstået Morten Hansen fra Roskilde, som afgav det laveste bud: 250 Rigsdaler. Budet blev afgivet af Morten Hansens stedfader, Søren Nielsen i "Lerbæk", hvorfor man må antage, at Morten Hansen har været en ung mand.

Morten Hansen fik genopbygget gården, og selvom han havde fået fæste for sin livstid, valgte han dog at flytte i 1758, og Johan Christian Brandt overtog.

Det var Brandt, der fik tilstået den kongelige bevilling, men det var ejeren, Københavns magistrat, der ansøgte om den. I 1760 hed kromanden Mads Pedersen og i 1765 Niels Andersen. Niels Andersens var gift med Johanne Rasmussdatter, og da Niels Andersen døde i 1767, giftede enken sig med Christopher Hansen, der fik fæstebrev på kro og gården i 1769. Han sad med ejendommen til 1791, da han døde. Nu var Johanne Rasmussdatter enke for anden gang, men bistået af sin søn af første ægteskab, Anders Nielsen, drev hun gården videre til sin død fem år senere.

På dette tidspunkt er man i gang med opmålingerne i Tåstrup forud for selve udskiftningen, og Anders Nielsen kan ikke umiddelbart få fæste på gården. Imidlertid dør han af en eller anden uklar grund i maj 1799, kun 34 år gammel, og derefter slutter gården definitivt som krogård.

Selvejergård

I slutningen af 1700-tallet manglede Staden København penge, og derfor planlagdes salg af nogle fæstegårde.

Den 4. juli 1799, kun to måneder efter Anders Niensens død, tog Magistraten de første skridt til afholdelse af en auktion over krogården, og 7. oktober 1799 fandt auktionen sted. Man begyndte med et bud på 7.955 Rdl. Købmand Søren Bruun fra Roskilde er med fra første færd, og på et senere tidspunkt begynder major Brun de Neergaard, Skjoldnæsholm at byde med. Først efter 82. bud blev gården tilslået Søren Bruun for 10.330 Rdl.

Købmanden havde en bestyrer på gården, der hed Hans Nielsen, men efter fire år solgte han i 1803 gården til sin tro gårdskarl Hans Nielsen fra Ousager, og det er hans efterkommere, der nu kan markere gårdens 200 års slægtsjubilæum. (Der er tale om to forskellige mænd, der begge hed Hans Nielsen.)

Hyldeagergård

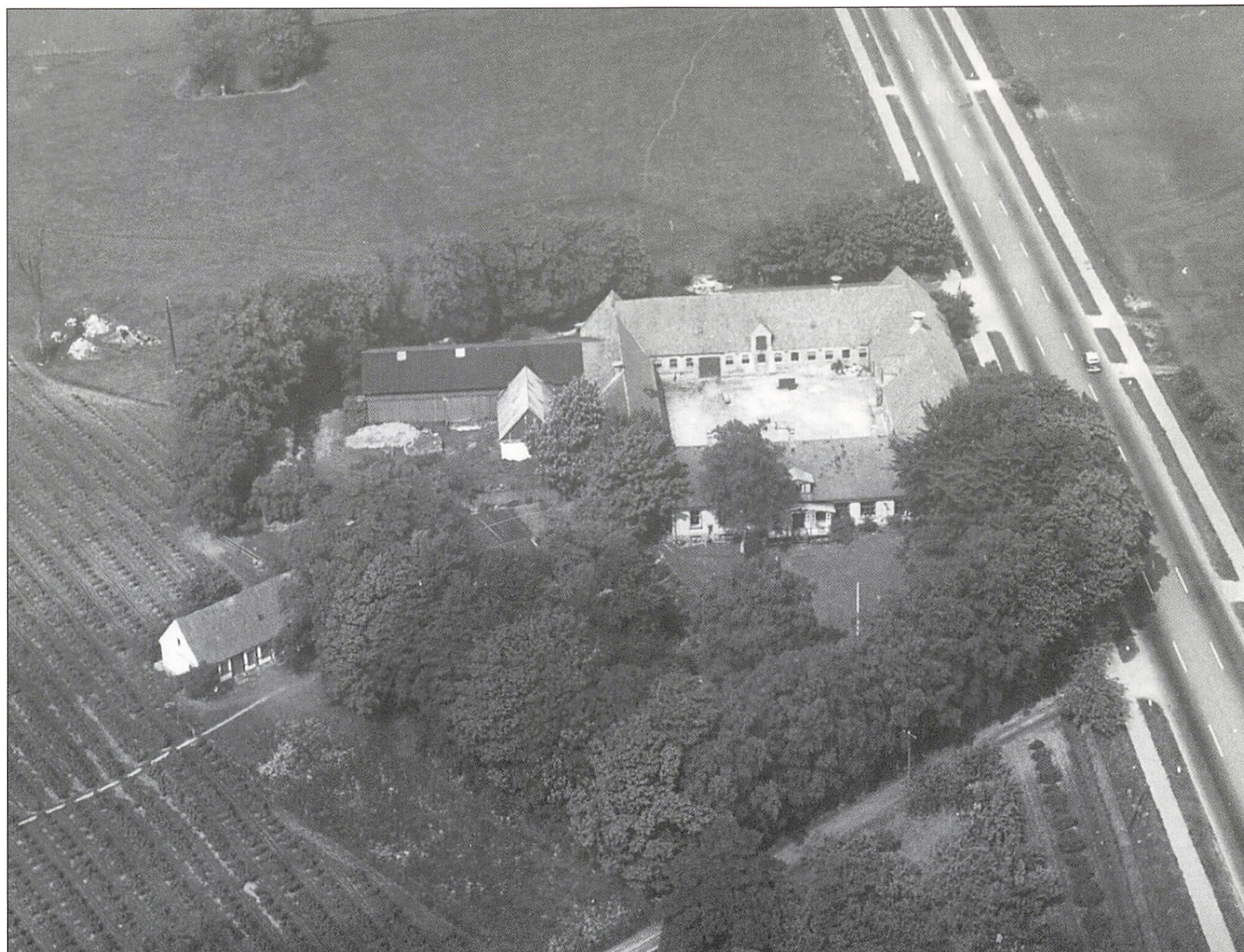
Ved udskiftningen fik krogårdens mark bl.a. den lokalitet, der hed Hyldeagrene, og gården fik derfor navnet Hyldeagergård. Dette navn beholdt den til 1891, da den blev flyttet ud til landevejen og fik det nuværende navn - Skovlygård.

Hans Nielsen blev gift med Ingeborg Pedersdatter, og i ægteskabet fødtes fire børn: Sidse Marie, Niels, Karen og Johanne. Den ældste datter, Sidse Marie blev gift med gårdmand Anders Olsen, Jystrup, hvor imod de tre andre søskende forblev ugifte.

Hans Nielsen og Ingeborg Pedersdatter døde i henholdsvis 1833 og 1839, og sønnen Niels Hansen overtog i 1838 gården. Niels Hansen fortsatte faderens arbejde med grundforbedring. Han var den første, der begyndte at lægge rør i de åbne grøfter, der skulle afvande moser og sumpe. Han byggede en ny stald og en ny lade. Han var kendt for sin fine kvægbesætning og især for opdrættet af en bestemt slags fedekalv, som blev kaldt tyrolerkalve. Disse kalve solgte han i Roskilde. Han var kendt for altid at være statelig klædt og med fine blankpudsede støvler.

Niels Hansen var engageret i lokalsamfundet, og da man lokalt ville fejre grundlovens 25 års jubilæum i 1874, skete

Skovlygård før branden 1965.

det på hans mark. Ifølge referatet i Ringsted Folketidende var der til mødet besøg af flere tusinde mennesker. Over-skuddet af grundlovsfesten skulle gå til den lokale sygekasse, der var oprettet et par år forinden. Der blev senere afholdt et par møder til på Niels Hansens gård, men så flyttedes de til Skjoldnæsholm og Ærtebjergskoven.

Skovlygård

I 1882 overtog nevøen Hans Andersen Hyldeagergård. Han var gift med Maren Jensdatter fra Gyldenkærnegård i Ousager. De havde siden 1870 haft Axelgård i Tolstrup. Det var en gammel gård, men Hans Andersen var en virksom mand, også med megen lune. Han yndede at fortælle om sin tid i Tolstrup, at hvert andet år byggede de en ny længe, og hvert andet år fik de en lille! Resultatet var også, at de havde 6 børn, da de efter 12 år rykkede ind på Hyldeagergård.

Senere fik Maren og Hans Andersen endnu to børn. Den yngste, Kresten Andersen, fødtes i 1885, og han blev den næste ejer.

Med den store børneflokk og i forbindelse med skoleskift fra Tolstrup Skole blev det til, at børnene blev undervist hjemme i øverstestuen. Dette foregik i en halv snes år med skiftende lærerinder, de sidste år i Niels Hansens aftægtsbolig, som derefter i mange år blev kaldt skolen.

I 1890 købte Hans Andersen 32 tdr. land af Højbjerggårdens jord, og Hyldeagergård var dermed på 168 tdr. land.

Gården var efterhånden en rigtig gammel gård, og den sidste der ikke var flyttet ved udskiftningen. I 1891 blev den nye gård bygget ved landevejen, hvor den stadig ligger. Efter flytningen fik gården navnet Skovlygård.

Hans Andersen var efterhånden en "holden mand", men af og til blev han af fremmede forvekslet med en husmand på gården p.g.a. sit sædvanligvis tarvelige ydre. Det fortælles, at han en dag blev spurgt af en af landevejens farende svende, om han ikke hellere ville gå med ham istedet for at gå der på gården og "slæve", Hans Andersen svarede, at det ville han ikke, for han var nemlig gode venner med konen! Hans Andersen var i almindelighed også en glad mand, og ligeledes fortælles det, at han kunne lide at synge og fløjte under arbejdet i marken. Det kunne naboer, proprietær Reimer på Atterupgården, også høre og ikke forstå. Derfor lød det: "Gu' ve' hvad den stodder dog kan være så glad over!"

Hans Andersens ældste sønner var efterhånden nået den alder, hvor de skulle til at etablere sig, og de fik hver en gård ved faderens og kreditforeningens hjælp. Hans Andersen døde i 1908 uden væsentlig låneoptagelse i gården.

I 1901 købte den næstældste søn, Niels, Højbjerggård med 70 tdr. land, i 1903 byggede den ældste søn, Anders en helt ny gård på det tilkøbte areal foruden 40 tdr. land fra Skovlygård.

De to næste sønner købte gårde i 1909 og 1910 i Ousager. Den næst yngste giftede sig med en vendelbo og købte i 1914 gård i Vendsyssel.

Den yngste søn, Kresten, overtog fødegården i 1916. Den var nu på 90 tdr. land. Han blev i 1920 gift med Marie Due fra Skovbymøllegård ved Århus.

I 1923 ombyggedes stuehusets indre, kostalden moderniseredes i 1925 og der blev gennemdrænet et ret stort areal.

I årene efter krigens afslutning, da mekaniseringen så småt begyndte at vinde indpas i landbruget, ønskede Kresten Andersen ikke at fortsætte med bedriften, og fra 1951 forpagtede sønnen Hans Due Andersen den gamle slægtsgård foreløbig for 5 år.

To år efter blev han gift med Aase Bendixen, og i 1956 købte de gården. De fik tre børn, to piger i hhv. 1954 og 1956 og en søn i 1960: Lisbeth, Lene og Anders.

Bygningsmæssigt ændrede gården sig ikke i det ydre før branden i 1965, hvor vestlængen og laden nedbrændte, mens nord- og østlængen blev reddet for underdelens vedkommende, p.g.a. de brandsikre lofter.

I 1966 var det hele bygget op igen som en regulær firelænget gård. Den tidligere sammenbyggede lade var blevet til et fritliggende maskinhus, der i 1982 kom til at rumme et nyt halmfyr.

Hestestalden blev til grisestald, sidenhen gik det på samme måde med kostalden. Efter at Kirsten og Anders overtog gården, er grisestalden lavet om til hønsehus, kornlager og gårdbutik.

Anders Due-Andersen er landmand med ophold på Lyngby Landbrugsskole og Næsgård Agerbrugsskole, og han blev i 1986 gift med Kirsten Leth-Olsen fra Skee, og de købte

halvdelen af gården i 1986. I 2001 overtog de den anden halvdel.

Sammen har de børnene Thomas f. 1987, Morten f. 1988 og Marie f. 1995. Da Kirsten og Anders købte den første halvpart arbejdede de begge ude, og de overvejede at opbygge en stor svineproduktion. Men da Aase - Anders' mor - havde solgt æg udvikledes tanken om gårdbutikken.

Driften

Der dyrkes 44 ha på Skovlygård. 3 ha er med grønsager, som sælges fra gårdbutikken.

5 ha er med frø bl.a. hvidkløver og 36 ha er med korn.

Der hører 1 ha skov til gården, hvis samlede areal er på 49 ha.

Driften er økologisk. Anders Due-Andersen har aftaler med andre økologiske landmænd, så han bytter græs for gylle, og har et vist maskinfællesskab med en anden økologisk ejendom i Jystrup.

Gårdbutikken

Gårdbutikken indrettedes i 1995, og foruden egne økologiske grønsager, frugter, æg og honning tilbydes også kunsthåndværk, hvor man kan lade sig inspirere til gaver.

OGN.

Litteratur: Hans Due Andersen og Jørgen Hardis: Taastrup. Udgivet af Lokalhistorisk forening for Jystrup og Valsøllille.

Slægtsgården Årslevgård

Af *Torp Friis Møller*.

Nogle få km vest for Aabenraa ligger landsbyen Årslev med et jordtilliggende på ca. 600 ha. Byen nævnes første gang i 1196 i forbindelse med, at Michaelis klostret i Slesvig flyttedes til Guldholt og senere blev kaldt Ryd Kloster. Der nævnes da, at det har gods med jordtilliggende i Årslev. I Kong Valdemar Sejrs Jordebog fra 1231 nævnes ligeledes at kongen også ejer jord her.

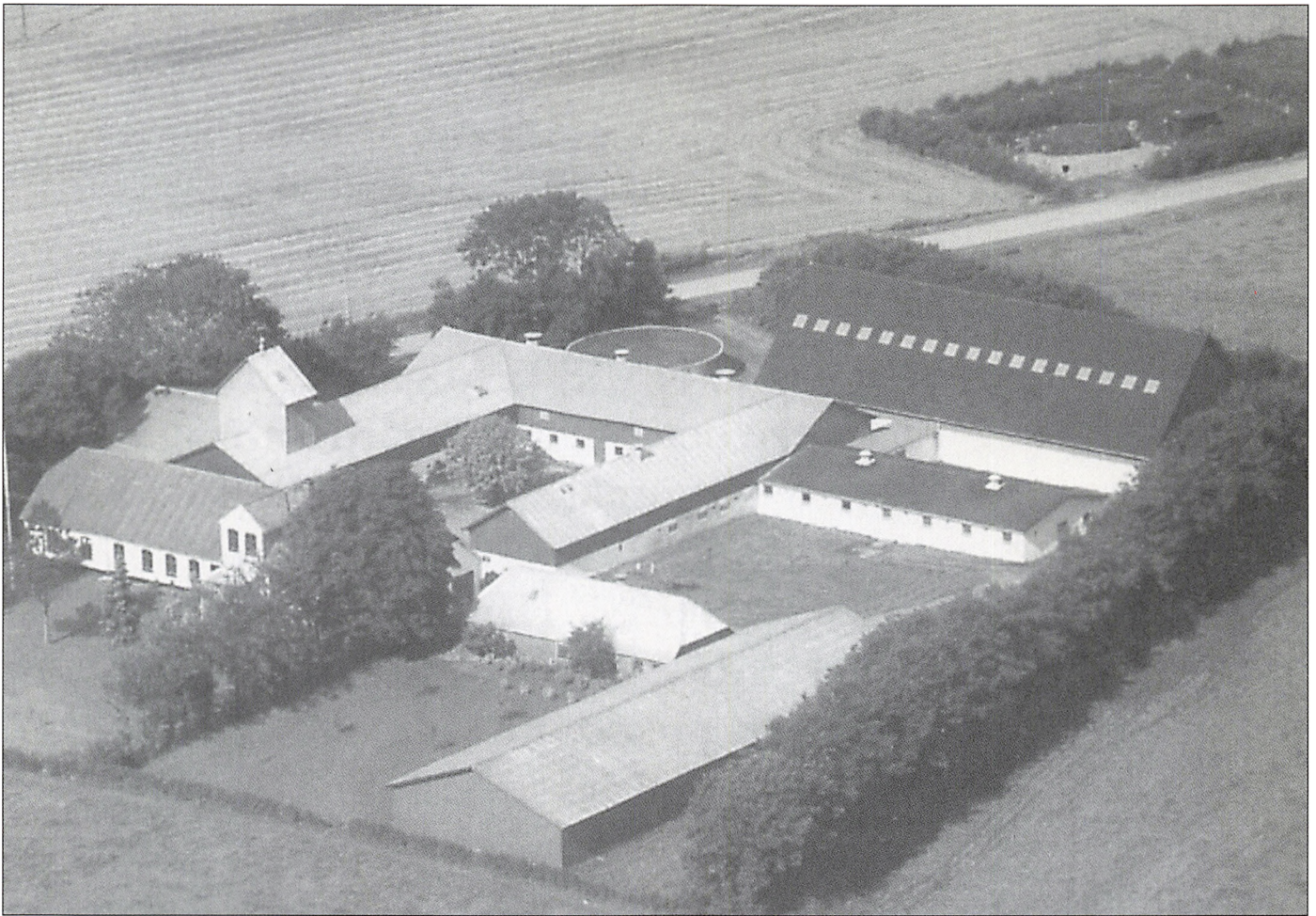
Landsbyens jord var opdelt i 30 ottinger. Oprindeligt var her 6 gårde, som alle var lige store med 5 ottinger til hver eller ca. 100 ha. Senere blev gårdene delt, så der nu var i alt 12 gårde, og endnu nogle år efter blev de to igen delt, så byen havde 14 gårde. Alle gårdene var fæstegårde, hvor de to hørte under bispem i Slesvig og de 12 skiftende under konger eller hertuger. Langt op i tiden havde ingen af gårdene navn, og derfor blev de senere nævnt ved numre fra 1-14.

Den sidste af de store gårde, der blev delt, ejedes i 1535 af Calli Bundesen, som i øvrigt er den ældst kendte ane til den nuværende slægt i Årslev, og han overdrog halvparten på ca. 50 ha. til sin bror Jep Bundesen. Denne gård fik betegnelsen nr. 6 og er forløber for hovedparten af den senere Årslevgård. Næste ejer Knud Jepsen var søn af ham og nævnes i 1691, og han døde i 1634 og efterfulgtes af sønnen Jep Knudsen. Han var født i 1588 og blev gift i 1618 med An Pedersdatter, men under den store pestperiode i 1659 døde begge to foruden sønnen Laurits, så gården kom nu til at ligge øde.

De næste tre ejere var uden for slægten. Den første, Bertel Hansen, døde 1690. Den næste Jens Jessen (1671-1727) kom fra Øster Løgum, og han efterfulgtes af sønnen Peter Jensen f. 1701, han giftede sig 1729 med Anna Jesdatter fra Nybøl, men han døde allerede i 1738, hvorefter enken giftede sig igen med sønnen fra nabogården nr. 7 Hans Jørgensen Torp (1708-1777), og dermed var gården igen i slægtens eje. Nabogården nr. 7 var en halvgård på ca. 25 ha. Også denne gård kom til at ligge øde efter den store pestperiode i 1659. I 1661 kom der en ny ejer Jørgen Petersen (1626-1670). Han blev i 1662 gift med Maren Nisdatter fra Kassø, og hun giftede sig igen, men beholdt selv gården, og i 1690 overdrog hun gården til en datter af første ægteskab, Bodil Jørgensdatter (1666-1748), og hun giftede sig 1691 med Jørgen Hansen fra Torp i Ensted sogn (1671-1738). Den ældste søn Jørgen Jørgensen (1696-1762) fik nu gården, men da han ikke efterlod sig mandlige livsarvinger, blev gården overtaget af en yngre bror på nabogården nr. 6, som var førnævnte Hans Jørgensen Torp. Fra 1762 er begge gårde blevet samdrevet, men som fæstegårde kunne de ikke sammenlægges, men de danner dog baggrunden for den nuværende Årslevgård. Hans Jørgensen Torps søn, Jørgen Hansen Torp (1742-1811), blev 1767 gift med Maren Hansdatter fra Brunde (1739-1785). Han overtog først gård 7 i 1764 og gård 6 i 1777.

I 1771 fik Struense indført i hertugdømmene, at alle fremover skulle have et fast efternavn, og familien som indtil da havde brugt navnet Torp som tilnavn, antog nu dette navn som fast stamnavn.

Årslevgård før de sidste store nybygninger.

I år 1800 frikøbtes fæsteskovene på begge gårde for 472 rigsdaler. Den lille gårds bygninger var jævnlig udlejet og solgtes endeligt fra i 1896. Den næste i slægten var sønnen Hans Jørgensen Torp (1768-1833). Han blev gift 1793 med Anna Carlsdatter fra Søst (1768-1847). I 1787 overtog han gård 7 og i 1811 gård 6.

I 1807 lejer Hans J. Torp den lille gårds bygninger ud til sognefoged Knut Knutzen, der var gået fallit med de to Årslevgårde 2 og 4, på følgende vilkår: Hans J. Torp bortlejer med tilladelse fra den kgl. Amtsstue den på hans i Årslev beliggende og af 5/8 plovs fæstejord bestående lille gårds beboelseshus sammen med den nordre lade og to til gården hørende haver, den lille toft, en kogræsning på forten og en kobbelt til højbjergning, kaldet Troldkjæring i 6 på hinanden følgende år fra 1/5 1806 til 1/5 1812 til sognefoged Knutzen i Årslev. Lejeren må i denne tid med sin familie bebo bygningerne og nytte og bruge det lejede i den orden hvori godt landbrug bør nyttes og bruges. I stedet for den årlige leje forpligter sognefoged Knutzen sig til, så vidt han formår, alle til bortlejerens fars 5/8 plovs fæstejord pålagte længere og kortere rejser, indkvartering, vejreparationer, magasin og amtsomkostninger samt skriver, fiskeri, kørsel, humlestade, skarpretter, slotsmølle-dæmning og havepenge.

Næste ejer var sønnen Jørgen Hansen Torp (1795-1864). Han blev 1827 gift med Ellen Hansdatter fra gård 10 i Årslev (1808-1862).

Under datidens mølletvang skulle bønderne i Rise herreds vestlige del lade deres korn male på Nymølle i Aabenraa. I 1840-erne var Jørgen H. Torp mølleforstander for dette område, hvor egnens bønder desuden havde pligt til

forskelligt arbejde ved møllen såsom vedligeholdelsesarbejder, kørsler m. m. i form af pålignede gangdage for håndarbejder og spanddage, når man skulle møde med heste. Desuden var han også udnævnt til sandmand på livstid af kongen, og det var også ham, der frikøbte begge gårde til selveje i 1856. Både hans mølleprotokol og frihedsbrev er opbevaret.

Overtagelseskontrakt dateret 18/3 1826. I Uddrag: Gård 6. 10 fag beboelseshus, 10 fag stald og hølade og 13 fag østerlade samt 10 fag sønderlade. Gård 7: 10 fag beboelseshus, 2 fag baghus, 5 fag lo og stald. Besætning og inventar: 4 heste, 6 køer, 10 stk. ungkvæg og 5 får. 1 plov, 2 harver og 3 vogne med tilbehør. Udsæd: 5 tdr. rug, 10 tdr. havre, 3 tdr. boghvede og 2 tdr. byg. Næste ejer var sønnen Hans Jørgensen Torp (1828-1887), gift 1863 med Anne Cathrine Carlsen fra Kassø (1844-1918). Hans Torp var det man dengang kaldte for synsk. Det fortælles, at da aviser den gang endnu ikke var kendt, skulle der hver søndag mindst 1 person fra hver husstand i kirke for her at høre nyheder og nye forordninger. Som 16 årig var Hans Torp ridende til kirke, og da han kom hjem fortalte han, at der var blevet døbt en lille pige fra vestersognet. Han havde en fornemelse om, at hun engang ville blive hans kone, og da hun var 19 år giftede han sig med hende. Under krigen i 1864 var gården belagt med østrigske tropper. De skal have været meget fredsommelige, men oldemor var netop højgravid, og de forlangte, at hun skulle lave mad til dem, hvad hun også nok ville, men hun var ked af, at de stod og skar deres fedt og flæsk i vinduesbænkene. Desuden havde de fanget en del snoge, som de forlangte, at hun skulle stege til dem, hvad hun også gjorde, men da de forlangte, at hun af hen-

syn til giftfare også skulle spise noget af det, var hun langt fra begejstret.

I sine unge år var Hans Torp en virksom og fremskridtsvenlig bonde, og nogle af hans redskaber og vogne har været i brug helt op til den nyere tid. De stive lerjorder var den gang stærkt vandlidende, og han fik grøfterne uddybet og påbegyndte som en af de første at dræne jorderne ganske vist med alt for små drænrør, men de har faktisk virket helt op til nutiden. I 1870 nedbrød han hele gården og byggede en ny gård et stykke derfra, men desværre brændte den nye gård af lynnedslag kun et år gammel.

Imidlertid blev han ret hurtig en syg og nedbrudt mand, og han blev kun 59 år. Han blev den sidste med Torp navnet som stamnavn. I ægteskabet fødtes der ganske vist tre sønner, men de døde alle som små, derimod fødtes også tre døtre, som overlevede, og den ældste, Ellen (1864-1930), fik nu gården, idet hun giftede sig i 1886 med Andreas Jensen Friis fra Tingbjerggård i Horsbygd i Egvad sogn (1854-1929). De første år som forpagtere, men overtagelsen skete i 1894. Ellen havde været på mejeriskole i Ribeområdet og var uddannet som mejerske. Hun havde haft ord for at fremstille særlig godt smør i gårdens mejerikælder, som gennem købmænd i Aabenraa solgtes i Hamborg.

Andreas Friis skal have været en flittig og sparsommelig mand især i det daglige. I Hans Torps seneste år, hvor der samtidig var krise under overgangen fra kornavl til animalsk produktion, var det gået en del tilbage med gården, men hjulpet af et almindeligt opsving fik han hurtig igen gården i god drift. Desuden fik han gennem jordhandler og mageskifter jorderne bedre arronderet. Han blev en af danskhedens foregangsmænd i sognet, og i 1909 købte han et hus i Hjorkær, som med en ny tilbygning blev indrettet til forsamlingshus, som han blev den første formand for.

I ægteskabet fødtes kun en datter Marine (1887-1965). I 1910 blev hun gift med Andreas Andersen Møller fra Møllegård i Genner (1888-1966). Han måtte gøre næsten hele første verdenskrig med, men slap dog uskadt igennem og kom hjem i 1919, som løsladt engelsk krigsfange. Andreas Møller var også en driftig mand, og endnu før han blev indkaldt byggede han som forpagter en efter den tids forhold stor svinestald. Han var stærk hesteinteressert, og han blev formand for egnens belgiske hesteavlforening. Han var i mange år formand for Nybøl Andelsmejeri, og foruden en årrække i kommunalbestyrelsen var han også voldgiftsformand for husdyr i Aabenraa politikreds. Hans store hobby var hestehandel, som han særlig på sine ældre dage fik tid til at udfolde. I ægteskabet var der 4 børn, hvoraf to sønner og en datter var født før krigen, mens den tredje søn først blev født efter denne. De to ældste sønner gik studievejen og blev på polyteknisk læreanstalt i København uddannet som ingeniører. Det blev for ham en hård tid under 30-ernes krise både at sende penge til deres underhold samt klare de hjemlige problemer.

Som den sidste søn født 1923 blev jeg forment adgang til større skoler, for far var bange for, at også jeg så ville svigte landbruget. I stedet for kom jeg på gymnastikhøjskolen i Ollerup og derefter på Landbrugsskolen i Gråsten, hvorefter jeg havde plads som forkarl et år på en gård på Als. I 1944 blev jeg gift med Anne Kjestine Sørensen fra Bredevad (1920-1993), og i 1946 overtog jeg forpagtningen af Årslevgård, der omtrent uændret gennem alle år var på ca. 75 ha.

I 1947 fik jeg den første traktor og påbegyndte dermed mekaniseringen, som i første omgang var afsluttet i 1955 med købet af min første mejetærsker. I 1953 havde jeg så overtaget gården, og i 1973 optog jeg min ældste søn, Andreas Friis Møller f. 1944, som medejer, hvorefter han flyttede ind på gården, mens jeg byggede et nyt hus i landsbyen. Han var i samme år blevet gift med Inga Fohlmann fra Stubbæk, og i dette ægteskab er der en pige og to sønner. Efter 10 års forløb blev han så eneejer af gården. I årenes løb blev den gamle kostald moderniseret, der blev bygget anlæg til korntørring samt nyt maskinhus, ungkvægstald og en stor foderlade. Ved mageskifter i forbindelse med anlæget af den sønderjyske motorvej, der gennemskærer gårdens jordarealer samt jordkøb i flere omgange, er gårdens areal nu forøget til omkring 160 ha, hvoraf de 10 er skov.

I 2001 overtog Andreas mit hus i Årslev, og jeg købte en andelsbolig i Rødekro. Andreas' ældste søn, Jørn Friis Møller f. 1975, fik i 2002 halvpart i gården og rykkede ind i denne. I forbindelse hermed er der bygget en stor ny kostald, fodersiloer og en ekstra gyllebeholder, eller alt i alt en investering på over 8 millioner. Den nye stald er 72 m lang og 35 m bred med naturlig ventilation. Der er sengebåse med måtter til 290 dyr. Der er malkegrav med 20 malkemaskiner, men ingen robotmalkning. Bunden kan hæves og sænkes efter behov, og der er malketank til 10.000 liter. Sædskiftet fremover bliver omtrent 100 tdr. land med majs, 100 med græs, 80 med korn og 20 med brak.

Efterskrift

Det er hårde vilkår for de unge landmænd at starte under. De fleste af vi ældre landmænd ville nok betænke os at begynde forfra igen, og det går også hårdt ud over de gamle slægtsgårde. Men selv om vi ved, at intet varer evigt, forsøges der dog at holde en gård i slægten længst muligt.

Fæstere/ejere:

1661 Jørgen Pedersen (1620-1670) g.m. Maren Nisdatter.
 1670 enken Maren Nisdatter g. 2. m. Hans Jeppesen.
 1691 datteren Bodil Jørgensdatter (1666-1738)
 g.m. Jørgen Hansen Torp.
 1738 sønnen Jørgen Jørgensen Torp (1698-1764)
 g.m. Margrethe Hansdatter.
 1764 broderen Hans Jørgensen Torp (1708-1777)
 g.m. Anne Jesdatter.
 1765 sønnen Jørgen Hansen Torp (1742-1811)
 g.m. Maren Hansdatter.
 1787 sønnen Hans Jørgensen Torp (1768-1833)
 g.m. Anna Carlsdatter.
 1826 sønnen Jørgen Hansen Torp (1795-1864)
 g.m. Ellen Hansdatter.
 1861 sønnen Hans Jørgensen Torp (1828-1887)
 g.m. Anna Cathrine Carlsen.
 1887 enken Anna Cathrine Carlsen.
 1894 datteren Ellen Marie Dorothea Torp (1864-1930)
 g.m. Andreas Friis Jensen.
 1929 datteren Marine Friis (1887-1965)
 g.m. Andreas Andersen Møller.
 1957 sønnen Torp Friis Møller (1923)
 g.m. Anne Kjestine Sørensen.
 1973/1983 sønnen Andreas Friis Møller (1944)
 g.m. Inga Fohlmann.
 2001 sønnen Jørn Friis Møller halvpart.

Sognesparekasserne i Danmark

Af
fhv.sparekassedirektør
Preben V. Andersen,
Fuglebjerg.

Sognesparekasserne var de meget små sparekasser, der blev oprettet fra 1857 til et stykke ind i 1900-tallet. Betegnelsen bruges ikke længere, selvom der i realiteten eksisterer en del af dem endnu. De har været en væsentlig faktor i hele sparekassebevægelsen i Danmark, inden de fleste blev opslugt i den voldsomme fusionsbølge, der tog sin begyndelse i 1960'erne.

Sparekassetanken er ikke dansk, men fransk. Allerede i 1611 udarbejdede franskmænd Hugues Delestre et udkast til love om oprettelse af en sparekasse, men den nåede aldrig længere end til papiret. Det var faktisk dette udkast, der lå til grund for oprettelsen af verdens første sparekasse i Tyskland godt 150 år senere. Det skete i 1765, hvor "Herzogliche Liedkasse" (Den hertugelige Lånekasse) i Braunschweig blev oprettet. England fik sin første sparekasse i 1798.

Den første sparekasse i Danmark blev oprettet i 1810, det var Sparekassen for Grevskabet Holsteinborg og Omegn i Sydvestsjælland, men den var kun for den befolkning, der havde arbejde, hus og hjem på Grevskabets jord. Den næste i rækken var Odense Bys Sparekasse, den kom i 1816. Herefter fulgte en del købstads-, herreds- og landbosparkasser. I 1854 grundlagdes den første officielle sparekassestatistik. På det tidspunkt fandtes 46 sparekasser i landet, af disse var 42 beliggende i byerne.

I 1780'erne og 90'erne var der mange små krige og revolutioner i Europa, men Danmark fastholdt sin neutralitetspolitik, der bevirkede, at ikke mindst handelsflåden tjente store penge til skibsredere og storkøbmænd. Dertil kom de store landbrugsreformer, med ophævelse af stavnsbåndet, udskiftning af jorden, udflytning af gårdene og indførelse af selveje, og det kostede penge at købe eller udflytte en gård. Staten oprettede derfor i 1786 "Den kgl. Kreditkasse", som gav uopsigelige lån til 2,0 % i rente. Selveje gav større udbytte og indtjening, priserne steg, for eksempel fik man dobbelt så meget for en tønde rug i 1810 end ved stavnsbåndets ophævelse i 1788, men der var ingen steder for småbønderne at anbringe kapitalen. Den gik på kistebunden og i strømpeskafter.

På den baggrund skal man se oprettelsen af de allerførste sparekasser. Man ville gerne hjælpe blandt andet landbruget til at spare op og give muligheder for at låne over en kortere årrække til at købe besætning og maskiner. Selvom finansieringsvilkårene var gode, gik det alligevel galt for mange af de første selvejere under landbrugskrisen efter 1813. Englandskrigene 1801-14 gjorde, at vi mistede såvel private kapitaler som statens. I begyndelsen af 1800-tallet opgav Danmark så småt sin neutralitetspolitik ved at indgå aftaler med Rusland, Sverige og Preussen mod England, der var klemte op i en krog, men kæmpede videre for at

bevare søherredømmet, hvilket gav mange sammenstød med den danske handelsflåde. Som bekendt får vi Slaget på Reden i 1801, Københavns bombardement i 1807, hvor vi blandt andet mistede vor flåde, og vi tabte herefter det ene slag efter det andet til englænderne. Man har sagt om denne periode, at Danmark fik holdt på den forkerte hest – Napoleon Bonaparte! Det hele endte med statsbankerot i 1813, alt var kaos, ingen havde tillid til penge længere, kun naturalier blev igen anerkendte betalingsmidler. De tidligere kurantsedler blev nedskrevet til en tiendedel af deres værdi. Ved Kiel-freden i 1814 måtte vi afstå Norge til Sverige. Danmark var blevet et lidet, fattigt land. Tiden omkring 1830 betegnes som overgangen fra en ældre tid, hvor alt initiativ til fordel for bondestanden, kom fra andre stænder - især godsejerstanden.

Der var stor fattigdom i landet, ikke mindst i landbruget. Kornpriserne tog et vældigt dyk fra 1818 og frem til 1830'erne med bundrekord i 1824. Fra 1830 til 1850 begyndte kornpriserne at stige betydeligt. Værdien af smør og flæsk tredobledes i samme periode.

Det var i disse år størsteparten af de 46 første sparekasser, især i byerne, blev oprettet.

En ny epoke i sparekassebevægelsens historie begynder så småt i 1857 med oprettelsen af den første sognesparekasse, Spare- og Lånekassen for Aastrup Sogn og Omegn ved Stubbekøbing på Falster. Den næste i rækken var Sparekassen Den lille Bikube i Kirkerup, øst for Slagelse, den er stadig selvstændig. Den første sognesparekasse i Jylland var Vinding Pastorats Spare- og Lånekasse på Horsensskanten. I den såkaldte nyere tid kom bonden med, hvor beslutningerne om standens fremtid skulle drøftes.

Det var i de rådgivende stænderforsamlinger, sogneforstanderskaberne, Den grundlovgivende Rigsforsamling af 1848 og mange andre forsamlinger og foreninger, herunder hele Andelsbevægelsen. Skoleloven af 1814 kom til at danne grundlag for børneundervisning på landet. Derfor voksede der en ungdom op, der blev i stand til selv at arbejde med på bondestandens dygtiggørelse og frigørelse. Mellem Treårskrigen 1848-50 og 1864-krigen begyndte landboudommen at tage på de første høj- og landbrugsskoler. Rødding Højskole var oprettet allerede i 1844, Det Classenske Fideikommis Agerbrugsskole Næsgård på Falster i 1849 og Sjællands første og største højskole, Hindholm Højskole ved Fuglebjerg i Sydvestsjælland, i 1852.

På disse og andre følgende skoler lærte ungdommen at stå frem for forsamlinger og fremføre deres standpunkter og diskutere dem med andre samfundslag. Selvom det var

svært for de første selvejere, viser nogle tal, at evnen og lysten var stor til at blive selvejer. I 1835 var der 24.875 fæstegåde med 137.410 tdr. hartkorn, disse tal var i 1873, ændret til 8.831 fæstegårde med 43.613 tdr. hartkorn.

Denne ungdom havde i mange tilfælde sparet op i bysparekassen, og ville gerne låne til køb af egen gård, men det var der næsten altid store problemer med, idet langt de fleste udlånsmidler blev sat i byejeendomme. Samtidig var der måske kun åbent et par timer om ugen, der medførte lange køer. I flere købstæder stod man i timevis på fortovet og i værste fald nåede man ikke frem til ekspeditionen inden lukketid, og man måtte tage hjem med uforrettet sag. Derudover var man for længst i administrationen og forretningslivet i byerne "gået i sort" det vil sige, at man gik klædt i mørkt tøj. Når bonden eller de unge karle kom til byen, havde de som regel deres farvestrålende klædedragt på med hue, vest, spidsbukser og langehvide strømper. Når byboerne så dem i denne klædedragt, trak de på smilebåndet, og bønderne følte, at de blev til grin for deres egne penge.

Der var også en anden grund til at vi fik sognesparekasserne. De første sparekasser opstod i modgangstider i vort land, det var også dels tilfældet med sognesparekasserne.

I tiåret fra 1865 til 1874 oprettedes ikke mindre end 256 sognesparekasser, før den tid havde vi kun 5. Af 261 sognesparekasser ultimo 1874 lå de 46 på øerne og 215 i Jylland. Alene i 1872 oprettedes 64 eller én hver 6. dag. Frem til 1867 var det godt nok opgangstider, men den ulykkelige krig i 1864 ramte vort folk nationalt set på sit ømmeste punkt, og der blev sat al energi ind på ved nyvindinger indadtil at give det gamle fædreland erstatning for, hvad det havde mistet udadtil.

Sognesparekasserne er sparekassernes græsrodsbevægelse. Det var sognes egne mænd der stod bag, og deres virke område var lokalt, indenfor et enkelt eller to pastorater.

Ligesom købstadssparekasserne fik sin prokurator, fik sognesparekasserne sin skolelærer.

Hvor der var to sogne om oprettelsen, blev det ofte skolelæreren og de to sogneforstandere, der stod bag ledelsen.

Det blev også en skolelærer, N. C. Rom, som førte sognesparekasserne frem som en almen opgave, især i Jylland.

I en artikelserie i Dansk Landbotidende 1866-1869 fremhævede lærer Rom den i 1862 oprettede sogne-sparekasse, Vinding Pastorats Spare- og Lånekasse og videregav vedtægterne, der kom til at danne grundlag for flere, navnlig jyske sognesparekasser.

Lærer N. C. Rom var selv medlem af bestyrelsen for Vinding Sparekasse.

Fra Høve, Flakkebjerg og Gimlinge Sognes og Omegns Spare- og Lånekasse, i dag Flakkebjerg Sparekasse, hvor lærer Mørch virkede, har vi et godt eksempel på, hvor stort og uegennyttigt arbejde disse skolelærere gjorde for deres små sparekasser, hvilket denne beretning viser:

"Lærer Mørch kunne godt huske, hvem af de unge i sognet han ikke havde set i Sparekassen til skiftedag omkring 1. november. En dag han var ude at gå en tur udenfor Gimlinge by, så han Laurits, der gik og pløjede væk fra vejen.

Da Laurits havde vendt ploven, opdagede han, at lærer Mørch stod for enden af marken. Han var ikke glad for at skulle tale med Mørch. Goddag Laurits, sagde Mørch. Jeg synes ikke jeg så dig i Sparekassen ved skiftedag? Nej, - jeg skulle have lidt tøj - og nye træsko! Joe, joe, sagde Mørch, men lidt må der vel være blevet tilovers? Det blev der ikke rigtig svaret på, men om aftenen bankede Laurits på hos Mørch med nogle kroner på lommen.

Mørch blev glad for at se ham og hentede Laurits' kontokort. Her skal du se Laurits, med det du nu sætter ind og med det du har i forvejen - og renterne, så har du skam et pænt beløb. Mange år senere fortalte Laurits denne historie til sin søn og han sluttede med at sige: Jeg takker Mørch i hans grav, for det var ham, der lagde grundlaget for min velstand."

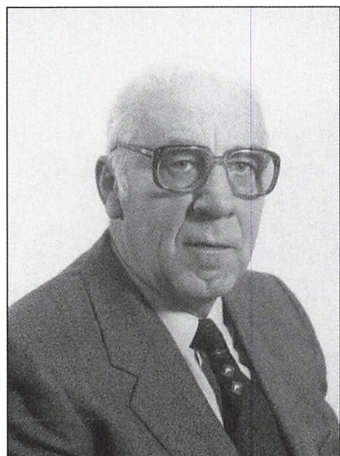
I 1914 var der 376 sognesparekasser i Danmark, vistnok det højeste antal. I 1890 var antallet af samtlige sparekasser 516, hvilket var det største antal, herefter stagnerede det til omkring 500, således var der 498.

Af de 98 sparekasser vi har i Danmark i dag, hører vel en fjerde del af dem til den gruppe der blev kaldt sognesparekasser. De leste ligger i Jylland, ingen på Fyn og Lolland-Falster. På Sjælland og Møn er der 8 tilbage, heraf tre i Sydvestsjælland, hvor Sparekassens vugge stod.

Preben V. Andersen

Fra Røde Kro Kommune

Torp Friis Møller.

Historiske årbøger er altid interessant læsning. Man kan sammenligne andre egnes forhold med det man selv kender, man kan få idéer og blive opmærksom på nye problemstillinger. Slægtsgårdsforeningens man-geårige lokalformand i Det sydlige Sønderjylland og markant hovedbestyrelsesmedlem, Torp Friis Møller, der fyldte 80 år den 4. februar, har gennem en lang

årrække redigeret den historiske årbog "Fra Røde Kro Kommune".

Interesserede i slægt- og lokalhistorie har her en uvurderlig publikation. Gennem nogle år har der været en artikelserie om gårde i Årslev, hvor Torp Friis Møller gennemgår samtlige ejendommers historie fra reformationstiden og frem.

I bogen for 2001 findes Peter Meilandt: "Slægtsgårde i Kassø" og Ellen Christensen: "Gårde i Hellevad 1900-årene. I bogen for 2002 har Torp Friis Møller også en artikel om "landsbyen Genner" og om "Kassø i Gamle dage". Bøgerne har et meget bredt historisk indhold, og der er også plads til historier om muntre skikkelser i lokalområdet.

Den røde Godsejer

Mange vil huske Hans Buchart Peteresen, godsejeren der blev socialdemokratisk folketingsmand. Hans Buchart Petersen lever en behagelig og aktiv pensionisttilværelse i sin fødeby Slagelse, og i disse dage udkommer hans erindringer "Den røde Godsejer fortæller".

Hans Buchart Petersen voksede op på Garvergården ved Slagelse, som faderen, vognmand og proprietær Hans Petersen, ejede. Efter realeksamen blev Buchart elev i ØK, arbejdede i Siam og senere i Kenya. Under besættelsen var han forvalter på en stor herregård og tog eksamen fra Niels Brocks Handelsskole. I 1946 blev han gift med Gudrun, datter af købmand Otto Johansen, hvis herreekviperingsforretning stadig eksisterer på Nygade i Slagelse. De unge par fik i bryllupsgave af forældrene Bjergbygård ved Mørkøv.

Efter nogle gode år på Bjergbygård kunne Hans Buchart Petersen købe Bodal Gods, en ejendom i Sverige med mark, skov og sø, en farm i Canada og en farm i Kenya.

Efterhånden flyttede Buchart sine interesser til Australien, hvor der blev købt en hvedefarm og en vinfarm. Dermed har Hans Buchart Petersen arbejdet i fem verdensdele og dyrket jord i fire.

Det politiske arbejde begyndte i det lokale sogneråd. I 1967 blev Buchart opstillet til folketinget. Da det lokale folketingsmedlem døde, trådte Buchart ind som suppleant, men blev genvalgt ved de hyppige valg gennem 1970'erne.

Det var den farverige Per Hækkerup, der i en muntert lag gav Hans Buchart Petersen tilnavnet "Den røde Godsejer", som han tog til sig.

Efter tiden i Folketinget rejste Hans Buchart Petersen til Australien, og fungerede over ti år som vicekonsul og konsul i Perth.

Efter at have ejet Bjergbygård i 45 år solgte han den i 1991. Sønnerne foretrak Australien med henholdsvis hvedefarm og vinfarm.

Hans Buchart Petersens erindringer er den tilfredse mands tilbageblik, men der er også barske politiske kommentarer, både til lokalpolitik og landspolitik.

Om et af de store spørgsmål i dansk politik, hvorfor J. O. Krag valgte Anker Jørgensen til sin efterfølger, skriver Hans Buchart Petersen: "Efter Per Hækkerups død blev den socialdemokratiske gruppe aldrig en samlet enhed mere. Jeg vil ikke bebrejde Anker Jørgensen det alt sammen, men der skal i ethvert firma være en hård hånd, og det manglede der efter Pers død. Det var en stor overraskelse for os alle, at Krag udnævnte Anker Jørgensen til sin efterfølger, for ingen i gruppen anede, at Krag ville trække sig tilbage, når han havde fået os ind i EF. Senere fik vi at vide, at han havde skrevet to taler. En hvis vi kom ind i EF, og det var den, som vi hørte. Den anden var en beklagelse over, at vi ikke kom ind. Begge havde det tilfælles, at han ville være gået i alle tilfælde. Kun et par havde fået at vide, at han ville gå af. Den ene var hans gode ven Erling Dinesen. For alle os andre - også Per Hækkerup - kom det som en stor overraskelse, at det skulle være Anker Jørgensen. Anker var ret ukendt, for han havde ikke tid til at være så meget i folketingsalen, da han var formand for en stor fagforenings-

gruppe, så hvorfor skulle det netop være ham? Senere fik jeg personlig af Krag at vide hvorfor. Jeg havde været til et møde på Amager, men blev hurtig færdig, og havde et par timer til overs, inden jeg skulle hjem med toget. Jeg tog derfor ind i "Snapstinget" for at se om der var nogle af medlemmerne, jeg kunne få en sludder med. Det var ved 10-tiden om aftenen. Kun Krag sad tilbage og serveringsdamen Tove, som vi satte så stor pris på ved Per Hækkerups bord.

Dette aftenmøde med Krag fandt sted, efter han havde været ambassadør i Washington. Det er ikke rart at mærke, at man ikke mere er noget og glemmt, når man er gået af som statsminister. Det var det, der skete, da Krag kom til Washington. Han blev ensom, og det fortsatte, da han kom hjem igen. Derfor besøgte han os tit om aftenen i "Snapstinget". Han drak altid Tuborgs FF, som han yndede at lave om med sin kuglepen, så det første F blev til et E. Han og jeg fik nogle FF'er sammen. Da spurgte jeg Krag: "Hvorfor valgte du i grunden Anker Jørgensen til din efterfølger og ikke Orla Møller eller Per Hækkerup?" Det var hvad man havde kunnet forvente. Han tegnede en ekstra streg på FF-flasken og stirrede mig stift i øjnene og sagde så: "Det skal jeg sige dig, godsejer!" - det var første gang han brugte den titel overfor mig, og så vidste jeg, at nu kunne jeg vente mig alt, for vi havde aldrig været bonkammerater, - "Der har været så mange, der ikke har kunnet lide mig, men der er sgu også mange, jeg heller ikke har kunnet lide!" Han bandede her, det plejede han ellers aldrig og sagde så: "Nu har fagbevægelsen lejlighed til at få en af deres egne arbejdsmænd, så nu skal de have Anker, for jeg har nok engang imellem været for fin til dem!"

Hans Buchart Petersen: "Den røde Godsejer fortæller" er på 170 sider og koster 180 kr.

Godsejer, folketingsmand og konsul Hans Buchart Petersen, bedre kendt som den røde godsejer, har udsendt sine erindringer.

Nye medlemmer

Gårdejer Erik Knudsen
Bygaden 22
4983 Dannemare

Gårdejer Axel
Rasmussen
Glavendrupvej 25
Bladstrup
5450 Otterup

Gårdejer Chr.
Frederiksen
"Flækærgård"
Kattingevej 22
Herslev
4000 Roskilde

Proprietærer Anette
og Hans Møller Olsen
"Almegård"
Almegårds Alle 3
4573 Højby

Gårdejer Jørgen F. Hansen
"Haraldslund"
Horstedvej 40
Højen
7100 Vejle

Gårdejer Ole Brinch
Petersen
"Tranemose"
Søndermarksvej 4
4920 Søllested

Bente og
Frederik Bøcker
Pedersen
Solhøjvej 84
9210 Ålborg SØ

Gårdejer Bent Foged
Grønsundvej 285
Karleby
4800 Nykøbing F

Bente og Jens Ravn
"Katrinedal"
Vandværksbanken 2a
4780 Stege

Kaj Nielsen
Vesterhavsvej 180
6830 Nr. Nebel

Jytte Nørgaard Helio
Helleruplund Alle 4
2900 Hellerup

Godsejer Jens Bay
"St. Riddersborg"
Bogøvej 8
4900 Nakskov

Annelise og Søren Nielsen
Egholm 34
9000 Ålborg

Lena Juul
Poppelvej 16
5492 Vissenbjerg

Minna og Bent
Simonsen
Hvedelunden 33
8722 Hedensted

Jakob Vestergaard
Grønning Kirkevej 11
7870 Roslev

Gårdejere Ellen og
Niels Aage Fladkær
Baggedamvej 23
Komdrop
9293 Kongerslev

Gårdejere Lissy
og Erling Kamper
Gedser Landevej 32
4873 Væggerløse.

NYT FRA KREDSENE

Vestsjællandskredsen

Den 22. januar havde kredsen generalforsamling på Høng Landbrugsskole. Kredsformand Vagn Juel Jørgensens beretning blev taget til efterretning og da regnskabet viste overskud blev det godkendt. Der var genvalg til Marianne Højland Larsen, Høng og Chr. Nielsen, Tølløse. Efter generalforsamlingen fortalte godsejer, kammerherre Erik Dinesen om sit liv fra barndommen på godset, uddannelsen i Danmark, England og Frankrig, til 38 år som ejer af Kragerup Gods, hvor driften gennemmekaniseredes. Han fortalte også om sine interesser bl.a. veteranbiler, jagt og foto samt om opgaver som ledsagende kammerherre ved hoffet.

Sommerudflugt til Fyn den 12. juni, med besøger på Ulriksholm Slot, Rosborgs Gartneri og Dalum Tekniske Skole. Efterårsudflugten den 11. september til Kalundborgegnen.

Sjælland Syd

Generalforsamling afholdes den 28. februar i Rønnede Landbocenter. Efter kaffepausen fortæller Hemming Hansen og sognepræst Emilie Esbjørn, Vemmetofte om en udvandrende slægt i Canada, og om kirkens betydning for denne.

Marie Hansen.

Haderslevkredsen

Kredsen inviterer til forårsmøde og generalforsamling på Tørning Kro ved Hammelev tirsdag, den 18. marts kl. 14.00. Foredrag: Landeværnet gennem 75 år ved Thomas Rodenberg, V. Terp. Hvad er Landeværnet og hvorledes fungerer det. Thomas Rodenberg har været i Landeværnets bestyrelse siden 1976 og formand fra 1996.

Elise Jensen.

Fynskredsen

Tirsdag, den 11. marts indbyder kredsen til besøg på Dalum Papirfabrik, hvor man samles kl. 19.00. Efter rundvisningen er fabrikken vært ved kaffebordet og der afholdes generalforsamling.

Tilmelding senest den 4. marts til Karen Jacobsen 64 71 23 60 eller Mogens Andersen 65 95 80 22.

Jens og Anna Jensens Fond

Dansk Slægtsgårdsforening administrerer Jens og Anna Jensens Fond, der uddeler rejselegater til unge, der vil uddanne sig i teoretisk eller praktisk landbrug i udlandet.

Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr. uddeles til ansøgere, der for at komme i betragtning, er i udlandet mindst 6 eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til:

Carl Martin Christensen, Kaaregaard,
Badstrupvej 39, 5485 Skamby.

KLIP

Tilmelding til Dansk Slægtsgårdsforenings årsmøde 2003

Tilmelding kan kun ske skriftligt (evt. pr. e-mail) til
Slægtsgårdsforeningens kasserer og sekretær Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv.
Senest den 20. marts 2003, hvorefter deltagerliste m.m.vil blive fremsendt sammen med girokort til
indbetaling af mødeudgifter.

FØLGENDE DELTAGERE TILMELDES (skriv tydeligt):

Navne: _____

_____

Adresse: _____

Telefon: _____

Hermed bestilles (skriv antal personer) _____

_____ Museums- og gårdbesøg lørdag.

_____ Eftermiddagskaffe, lørdag.

_____ Festmiddag, lørdag.

_____ Frokost, søndag.

Overnatning

_____ Fredag - søndag, 23. - 25. maj.

_____ Lørdag - søndag, 24. - 25. maj.

Busser

_____ Bus, lørdagsudflugt.

_____ Bus, søndagsudflugt.

_____ Bus fra Jylland, Fyn og Sjælland onsdag, 21. - 25. maj.

_____ Bus fra Jylland, Fyn og Sjælland fredag, 23. - 25. maj.

Påstigning _____

KLIP

KOPI TIL EGET BRUG:

Hermed bestilles (skriv antal personer) _____

_____ Museums- og gårdbesøg lørdag.

_____ Eftermiddagskaffe, lørdag.

_____ Festmiddag, lørdag.

_____ Frokost, søndag.

Overnatning

_____ Fredag - søndag, 23. - 25. maj.

_____ Lørdag - søndag, 24. - 25. maj.

Busser

_____ Bus, lørdagsudflugt.

_____ Bus, søndagsudflugt.

_____ Bus fra Jylland, Fyn og Sjælland onsdag, 21. - 25. maj.

_____ Bus fra Jylland, Fyn og Sjælland fredag, 23. - 25. maj.

Påstigning _____

Returadresse: Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv

Bosjöklosteret er et gammelt nonnekloster, som efter reformationen blev krongods og derefter herregård. Det ligger meget smukt midt i Ringsøen. Ejeren, greve Bonde af Bjørnø, viser rundt og frokosten venter i godssets restaurant.

Bosjökloster

Et af de smukkeste og tilmed mest interessante steder i Skåne er herregården Bosjökloster.

Bosjökloster var et kloster for nonner af Benedictinerordenen anlagt omkring 1180. Kirken er opført kort efter grundlæggelsen af klosteret, mens bygningskomplekset har ændret sig en del i hele klostertiden.

Ved reformationen i 1536 blev klosteret nedlagt, og dets ejendomme tilfaldt kongen. Den afsatte ærkebiskop Torben Bille, som førte en hadefuld og hensynsløs kamp mod lutheranerne i stiftet, fik Bosjökloster for livstid som retrædepost.

Ærkebispens døde i 1552, og den fra Rügen stammende adelsmand Hans Barnekow fik lensbrev på det gamle kloster, på de vilkår, at han bosatte sig i landet, skaffede sig en dansk hustru og blev kongen og hans efterfølger tro.

I 1560 solgte kong Frederik den Anden Bosjökloster til Poul Laxmands enke Tale Ulfstand, en af de meget betydelige kvinder, der lagde et stort arbejde i at indsamle oplysninger om de gamle adelsslægter.

Tale Ulfstand døde i 1604, og klosterets gamle kirke forvandlede hun til et gravkapel for sin slægt.

I 1658 købte tidligere rigshofmester Corfitz Ulfeldt herregården, men han flygtede kort efter ud af landet og den

svenske stat overtog den i 1661, men Eleonora Christine kæmpede for sin mands ret til stedet, og efter mange års stridigheder fik hendes efterkommere godset, som de sad med til 1908, da det blev overtaget af greve Philip Bonde af Björnö, der var en dygtig landmand.

Der hører ca. 1000 tdr. land til gården, ligeligt fordelt på ager og skov.

Nuværende ejer, grev Tord Bonde af Björnö, er tredje generation.

De bygninger man ser på Bosjökloster er fra middelalderen, men der er dog sket nogle tilbygninger, bl.a. fik kirken et meget bombastisk tårn i 1856.

To pavillioner mod vest afløste den gamle klosterbygning i 1765.

I årene 1875-1879 gennemførte arkitekt Hugo Zettervall en større ombygning, som skabte det nuværende bygningskompleks.

Have og park er meget stort anlagt og ligger enestående smukt ned til søen.

Der er offentlig adgang til parken og kirken.

Restauranten har et anbefalelsesværdigt frokostbord, som forturens deltagere kan glæde sig til.

OGN